

1 Ungdom og Fritid mener

2 Dette dokumentet er strukturert som et oppslagsverk, og viser hva Ungdom og Fritid mener om ulike
3 tema. Alle tema og saksområder som berører eller opptar Ungdom og Fritid skal være dekket. Nye
4 temaer kan bli aktuelle i løpet av perioden. Nye uttalelser vedtas da av sentralstyret.

5	Rettigheter	3
6	Barnekonvensjonen.....	3
7	Barnevernreformen.....	3
8	Retten til lek og fritid.....	3
9	Rammevilkår for fritidsklubbfeltet	4
10	Lovfesting	4
11	Ikke god nok tilgang på fritidsklubber	4
12	Fritidserklæringen	4
13	Stillingssituasjon i kommunene.....	5
14	Kvalitetssikring	5
15	Fritidsklubb – ett samlenende begrep for feltet	5
16	Kvalitetskriteriene	6
17	Politiattest	6
18	Profesjonelt ungdomsarbeid	6
19	Barne- og ungdomsarbeiderfaget	6
20	Kompetanse.....	6
21	Fritidsklubben som lokalt ressurscenter	7
22	Ressurscenter på oppvekst og fritidsfeltet lokalt.....	7
23	Tverrfaglighet	7
24	Uformell og ikke-formell læring	8
25	Egenorganisert aktivitet	8
26	Samskaping.....	8
27	Folkehelse.....	9
28	Frivillighet	9
29	Livskvalitet	9
30	Psykisk helse.....	9
31	Forebygging	10
32	Mangfold	10
33	Utenforskap.....	10
34	Inkludering.....	10

35	Kjønn og seksualitet	11
36	Mobbing	11
37	Ensomhet.....	11
38	Kroppspress	12
39	Rasisme.....	12
40	Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt	12
41	Rus	12
42	Ungdomstiden	13
43	Ungdomstiden.....	13
44	Ungdomskriminalitet.....	13
45	Ungdomsdemokrati	13
46	Medvirkning	13
47	Ungdomsdemokrati.....	14
48	Ungdomsråd	14
49	Skole og utdanning.....	14
50	Stemmerett	15
51	Klubben som største kulturarena for ungdom	15
52	Ungdomskultur.....	15
53	Datakultur.....	15
54	Behovet for tilgjengelige møteplasser	15
55	Trygge ungdomsarbeidere	16
56	Internasjonalt	16
57	Internasjonalt samarbeid	16
58	Internasjonale rammeverk og ungdomsarbeid.....	16
59	Bærekraft	17
60	Bærekraftsmålene	17
61	Ungdom og Fritids klimaavtrykk.....	17
62		
63		
64		

65 Rettigheter

66

67 Barnekonvensjonen

68 Barnekonvensjonen er det viktigste dokumentet for en lovmessig forankring av fritidsklubber og
69 ungdomshus. De mest relevante artiklene for fritidsklubbfeltet er: artikkel 12, *alle barn har rett til å si*
70 *sin mening og deres mening skal bli tatt på alvor*, artikkel 31, *alle barn har rett til hvile, lek og fritid,*
71 *og til å delta i kunst og kulturliv.* I 2011 vedtok FN en tilleggsprotokoll til barnekonvensjonen som gir
72 barn rett til å klage på brudd på barnekonvensjonen. Våren 2022 behandlet Stortinget et
73 representantforslag om at Norge skulle slutte seg til denne, forslaget ble ikke vedtatt.

74 **Vi mener** at Norge må slutte seg til barnekonvensjonens tilleggsprotokoll.

75 **Vi mener** fritidsklubben er en nøkkelarena for å kunne utøve rettighetene i artikkel 12 og 31 i praksis.

76 **Vi mener at** barn og ungdom må bevisstgjøres sine rettigheter i samfunnet, og myndiggjøres til å bli
77 aktive medborgere. Dette er en del av fritidsklubbens samfunnsansvar. Ungdommens interesser må
78 sikres gjennom å gi dem reell innflytelse, og klubbene må bistå ungdommene slik at de får sin
79 stemme hørt.

80

81 Barnevernreformen

82 Barnevernsreformen trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på
83 barnevernsområdet og innebærer blant annet at kommunene har fått økt finansieringsansvar for
84 barnevernets tjenester. Et av målene med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig
85 innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Det står også i den nye barnevernreformen at det er
86 et klart behov for å omprioritere det kommunale barnevernets innsats, slik at særlig utsatte barn og
87 familier, der risikoen for omsorgssvikt er høy, får tettere og mer intensiv oppfølging. Dette
88 forutsetter at det frigjøres tid og ressurser i det kommunale barnevernet til å prioritere de barna og
89 familiene som trenger barnevernet mest. Dette kan indikere at barnevernet fremover skal jobbe med
90 mest alvorlige sakene, og ikke saker som ikke omhandler alvorlig omsorgssvikt. Ungdom og Fritid
91 stiller spørsmål til hvem som skal ta ansvar for de andre sakene, ungdommene og familien som
92 tidligere har havnet hos barnevernet.

93 **Vi mener** at kommunene må se på løsninger og tjenester for å ivareta alle sårbare barn og unge.
94 Fritidsklubbene må tas med i implementeringen av reformen lokalt, og at tverrfaglig samarbeid
95 mellom tjenestene er avgjørende for å lykkes med det forebyggende arbeidet.

96

97 **Vi mener** at klubb er et godt tiltak for tidlig innsats og at ungdomsarbeidere driver "stille
98 forebygging".

99

100 Retten til lek og fritid

101 Alle barn og unge skal ha muligheten til å delta i kunst og kulturliv, lek, hvile og fritid. Dette er en rett
102 de har etter Barnekonvensjonens artikkel 31. For å få til dette er det viktig å se på sammenhengen av
103 alle barrierene for deltakelse, ikke kun økonomi som den eneste barrieren som hindrer deltakelse. En
104 av dagens hovedutfordringer er at aktiviteter som tilbys ikke oppleves som relevant, eller er
105 organisert på en måte som ikke er ønsket fra barn og unge selv. Det er derfor viktig at

106 fritidsaktiviteter for barn og unge rommer barn og unges rett til medvirkning. Fritidserklæringen sier
107 at alle barn og unge skal få delta i fritidsaktiviteter med andre.
108

109 **Vi mener at** er fritidsklubber er den fritidsaktiviteten med lavest barrierer for deltakelse, men ifølge
110 barn og unge er det altfor få fritidsklubber. Fritidsklubber må ses på som det offentliges sikring av
111 barn og ungdoms rett til lek og fritid. Derfor må det satses på denne nasjonale strukturen.

112 **Rammevilkår for fritidsklubbfeltet**

113

114 **Lovfesting**

115 Fritidsklubber og andre åpne møteplasser for ungdom er et kommunalt ansvar. Fritidsklubbene
116 utgjør, sammen med kulturskolene og bibliotekene, det offentliges egen oppfølging av
117 Barnekonvensjonens artikkel 31 – alle barn og unge har rett til lek og fritid. Fritidsklubbene og det
118 lokale ungdomsarbeidet er ikke en lovpålagt oppgave, hvilket krever at kommunen selv må finne rom
119 til å bruke frie inntekter til å finansiere ungdomsarbeidet. Mangel på lovfesting fører i dag til stor
120 mangel på fritidsklubber, samt betydelig usikkerhet og ustabilitet når tilbudet prioriteres vekk i
121 stramme kommunale budsjetter. Med mangel på lovfesting blir det offentliges egen oppfølging av
122 Barnekonvensjonen en tilfeldighet snarere enn en rettighet.

123

124 **Vi mener** det må lovfestes at alle kommuner må sørge for at barn og unge har tilgang til en
125 fritidsklubb i sitt nærmiljø. En lovfesting må definere retten til et fritidstilbud, si noe om kvalitet-,
126 kompetanse- og ressursbehovet, og fastslå ungdoms rett til deltakelse og medvirkning. Møteplassene
127 må være tilpasset alle barns funksjonsevne.

128

129 **Ikke god nok tilgang på fritidsklubber**

130 Hvilket tilbud du har tilgang til skal ikke være avhengig av hvor du bor. 1 av 5 kommuner i Norge
131 mangler en fritidsklubb, og kun halvparten av landets ungdommer er fornøyd med tilgangen på
132 fritidsklubber. Det har blitt stadig færre norske fritidsklubber de siste 10 årene, med en nedgang på
133 15 prosent, fra 735 klubber i 2010 til 625 fritidsklubber i 2020, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

134

135 **Vi mener** at alle barn og unge i Norge må sikres tilgjengeligheten til en fritidsklubb for alle barn og
136 unge uansett hvor de bor. Dette sikres best ved at det er en fritidsklubb i hver ungdomsskole sone.

137

138 **Vi mener** at fritidsklubbenes evne til å inkludere og tilrettelegge for unge med fysisk nedsatt
139 funksjonsevne også må styrkes.

140

141 **Fritidserklæringen**

142 Ungdom og Fritid har skrevet under på Fritidserklæringen. Den forplikter oss til å jobbe for at alle
143 barn og unge skal få delta i minst én fritidsaktivitet sammen med andre. Fritidsklubbene treffer barn
144 og unge som opplever barrierer for deltakelse i andre fritidsaktiviteter. Ungdom med svake sosiale
145 relasjoner, ungdom fra lavinntektsfamilier og ungdom med minoritetsbakgrunn bruker

146 fritidsklubbene, og finner på den måten en trygg fritidsarena de har tilgang til på lik linje med alle
147 andre.

148
149 **Vi mener** en styrking av kommunale fritidsklubber som en nasjonal struktur, er et godt virkemiddel
150 for å realisere målet med fritidserklæringen.

151
152 **Vi mener** at fritidsklubbene har en underrepresentasjon av unge med funksjonsnedsettelse og at en
153 må jobbe mer systematisk for å tilrettelegge, rekruttere og inkludere denne målgruppen.

154

155 Stillings situasjon i kommunene

156 Kompetente fritidsklubbansatte er en forutsetning for god kvalitet i fritidsklubben. Vi vet at
157 klubbansatte har en mangfoldig bakgrunn. Her finnes både akademikeren, fagarbeideren, lærlingen,
158 praktikerens, og en mengde andre «typer». Felles for dem er at de trives med å jobbe med ungdom,
159 at de ofte setter klubbens interesser og behov foran sine egne, og er en lite krevende ansattgruppe.

160 Tidligere Ungdom og Fritid-undersøkelser har vist at fritidsklubbansatte ofte har små
161 stillingsprosent og jobber kvelder og helger. Ofte blir de litt «usynlige» i kommunal sammenheng,
162 siden de kan ha andre arbeidsforhold som ikke tillater at de kan delta på aktiviteter som skjer på
163 dagtid. Slike ansettelsesforhold fører ofte til mer ustabile ansatte og høy utskiftning. Dette kan
164 påvirke driften av fritidsklubben. Det er viktig at den ansatte føler seg trygg på jobb og at eventuell
165 risiko og sårbarhet er kartlagt og vurdert. I klubbsektoren viser det seg også at 20 % av de ansatte
166 ikke får godkjent høyere utdanning ved lønnsfastsettelse.

167 **Vi mener** det er viktig for stabile og robuste fritidsklubber at kommunene tilbyr faste arbeidsavtaler
168 med rom for både å planlegge, gjennomføre og evaluere tilbudet, samt delta på kompetansehevende
169 tiltak. De ansatte må også få betalt for relevant høyere utdanning uavhengig av om det er krav om
170 høyere utdanning i stillingen.

171 Kvalitetssikring

172

173 Fritidsklubb – ett samlende begrep for feltet

174 Fritidsklubber, ungdomshus, skatehaller, ungdomskafeer, kulturhus for ungdom og lignende. Samlet
175 sett utgjør dette et mangfold av åpne møteplasser for barn og ungdom. Det er møteplasser hvor man
176 kan komme sammen uten forpliktelser til oppmøtefrekvens eller betaling. Det er arenaer tilrettelagt
177 for å dyrke sosiale relasjoner mellom barn og ungdom og for å bygge trygge oppvekstmiljøer hvor
178 trygge profesjonelle ungdomsarbeidere har medvirkning som en bærebjelke og metodiske
179 tilnærming.

180 **Vi mener** at fritidsklubb skal brukes som samlebetegnelse for mangfoldet av åpne møteplasser for
181 barn og unge hvor det er trygge profesjonelle ungdomsarbeidere som bruker medvirkning som
182 metodisk tilnærming. Dette er for å kunne bygge enhet og en samlende forståelse av feltet både
183 innad og utad.

184 Kvalitetskriteriene

185 I samarbeid med Fagforbundet har Ungdom og Fritid utviklet kvalitetskriterier for fritidsklubber,
186 ungdomshus og andre åpne møteplasser for ungdom. Ved å utarbeide kvalitetskriterier for
187 fritidsklubber vil vi bidra til å profesjonalisere dette fagfeltet. Formålet med kvalitetskriteriene er å
188 stadfeste hva som kjennetegner det gode ungdomsarbeidet, i visshet om at kvalitet også må
189 defineres lokalt.

190 **Vi mener** at alle kommuner bør legge kvalitetskriteriene til grunn for sitt ungdomsarbeid på
191 fritidsklubber og andre åpne møteplasser.

192

193 Politiattest

194 Politiattest er et kriminalitetsforebyggende virkemiddel hvor opplysninger om enkeltpersoners
195 vandel (adferd, livsførsel) brukes til å utestenge dem fra bestemte stillinger, funksjoner, tillatelser,
196 oppgaver eller lignende som de ikke er egnet til. Hva som blir oppgitt i politiattesten, avhenger blant
197 annet av hva slags politiattest det er snakk om. En ordinær politiattest har noen begrensninger,
198 avhengig av når det straffbare forholdet fant sted, og hvor alvorlig forholdet er. En hovedgrunn til
199 kravet om politiattest, er å beskytte barn mot overgrep. Derfor kreves det i de aller fleste yrker hvor
200 en skal jobbe med barn og unge at en fremlegger politiattest. I mange fritidsklubber er dette også et
201 krav, men dette er per i dag ikke et krav for hos alle fritidsklubber.

202 **Vi mener** at det skal være et krav at alle ansatte og frivillige som er i kontakt med barn og unge i
203 fritidsklubb skal levere politiattest.

204

205 **Vi mener** at krav om politiattest for alle ansatte og frivillige som er i kontakt med barn og unge må
206 lovfestes.

207

208 Profesjonelt ungdomsarbeid

209 I dag er kvalitetsforskjellene på ulike fritidsklubber sprikende, og dette går dessverre utover barn og
210 unge. Kvalitet og forutsigbarhet i fritidsklubber er et offentlig ansvar.

211

212 **Vi mener** at lokale føringer må sikre at de ansattes profesjonalitet og yrkesutøvelse ivaretas, og at
213 det kreves politiattest av alle som skal jobbe med barn og unge.

214

215 Barne- og ungdomsarbeiderfaget

216 Ungdomsarbeid er et eget fag, og kompetansen som elevene tilegner seg må oppdateres i takt med
217 endringer i ungdomskulturen og i samfunnet. Ifølge Klubbundersøkelsen 2020 er 61% av
218 ungdomsarbeiderne som jobber i klubb utdannet i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

219

220 **Vi mener** at barne- og ungdomsarbeiderfaget på videregående skole i større grad bør fokusere på
221 ungdomsarbeid.

222

223 Kompetanse

224 I mai 2017 kom Europarådet med sin anbefaling på ungdomsarbeid. Her anbefales det blant annet at

225 det utvikles et rammeverk for utdanning av ungdomsarbeidere. Rapporten fra Kjøs-utvalget som kom
226 i etterkant av pandemien påpeker at fritidsklubbene spiller en viktig rolle for å avhjelpe
227 konsekvensene av pandemien for barn og unge, og at fritidsklubbene er en viktig møteplass for dem.
228 Ved å styrke klubbfeltet ved å gi ungdomsarbeiderne viktig kompetanse, i tråd med
229 kvalitetskriteriene og Europarådets tilråding om ungdomsarbeid, kan det helsefremmende og
230 forebyggende tiltaket klubb allerede er, bidra til god psykisk helse blant enda flere barn og unge. For
231 å styrke hele oppvekstsektoren må ikke ungdomsarbeideren glemmes når man innfører
232 kompetansehevingstiltak.

233

234 **Vi mener** at det må etableres et utdanningsløp i ungdoms- og fritidspedagogikk, med en
235 bachelorutdanning og en varig videreutdanning.

236

237 **Vi mener** at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) må gis mandat til å godkjenne kurs for
238 ungdomsarbeidere, og på den måten sertifisere ungdomsarbeidernes uformelle kompetanse.

239

240 **Vi mener** at det må settes av midler til et kompetanseløft for ungdomsarbeidere på fritidsklubb
241 innen psykisk helse.

242 Fritidsklubben som lokalt ressurscenter

243

244 Ressurscenter på oppvekst og fritidsfeltet lokalt

245 Fritidsklubbene har på den ene siden potensiale til å være et ressurscenter for ungdom som vil
246 realisere sine egne aktiviteter, drømmer og ønsker. På en annen side også for å være et ressurscenter
247 for andre aktører på oppvekst og fritidsfeltet, som skole, bibliotek, kulturskole, barnevern, politi og
248 relevante frivillige organisasjoner.

249 **Vi mener** at fritidsklubbene kompetanse, arenaer og ressurser kan brukes som lokale ressurscenter
250 for:

- 251 • ungdom som ønsker å realisere sin drømmer og behov
- 252 • ungdomsfrivilligheten som nettopp kan få tilgang både på lokaler, utstyr og voksne veiledere
- 253 • offentlige virksomheter som trenger klubbens faglige kompetanse på ungdom,
254 ungdomskultur eller samskaping.

255

256 **Vi mener** at rollen som ressurscenter ikke tapper midler fra drift av fritidsklubbene.

257

258 Tverrfaglighet

259 Ungdomsarbeideren møter den enkelte ungdom med blanke ark. Den unge presenterer seg selv
260 gjennom sin væremåte og sine ressurser. Dette gir et unikt utgangspunkt for samarbeid med den
261 unge. Fritidsklubbens ubyråkratiske tilnærming gjør det mulig å iverksette effektive tiltak på kort
262 varsel. Dette er med på å bygge tillit og tilhørighet. Ungdomsarbeiderne har en unik innsikt i, og
263 forståelse for hvordan det er å vokse opp i et lokalsamfunn. Dette er viktig for å skape en helhetlig
264 tilnærming til barn og unges oppvekstsvilkår. Ungdomsarbeideren er en viktig ressurs i kommunens
265 tverrfaglige samarbeid og må være en naturlig del av de tverrfaglige nettverkene. Det er en

266 utfordring når fritidsklubbene blir offer for silotenkning. Dette gjenspeiles i at fritidsklubbene er
267 plassert under ulike virksomhetsområder i kommunene, noe som kan svekke det faglige – og
268 politiske ansvaret for feltet.

269
270 **Vi mener** at den enkelte kommune bør ha større fokus på tverrfagligheten klubbene representerer
271 og benytte seg av dette.

272

273 Uformell og ikke-formell læring

274 Ungdom som er tilknyttet fritidsklubber tilegner seg ofte stor uformell kompetanse innen blant annet
275 organisasjonsarbeid, ledelse, kunst, teknikk med mer.

276 **Vi mener** det bør utvikles et eget system for validering av ikke-formell læring som må sees i
277 sammenheng med formell læring. Dette kan bidra til at flere barn og unge opplever at fritiden sin
278 ikke bare er morsom, men også meningsfull.

279

280 Egenorganisert aktivitet

281 Egenorganisert, eller selvorganisert, aktivitet er all aktiviteten du selv tar initiativ til. Når du vil, hvor
282 du vil og med hvem du vil. Den egenorganiserte aktiviteten skjer på ungdommenes eget initiativ og
283 premisser. Fritidsklubbene medvirkningsmetode er tilrettelagt for at ungdom skal kunne drive med
284 sine egenorganiserte aktiviteter. I klubbene får de tilgang på både lokaler, utstyr og voksne som kan
285 bistå dem med å realisere sine egne aktiviteter, arrangementer og drømmer. Derfor har klubbene
286 også en stor andel ungdom som driver med ulike former for egenorganisert aktivitet, og fungerer
287 som ressursentre for ungdom som ønsker å skape sine egne aktiviteter. Samtidig er det et
288 potensiale for å styrke fritidsklubbens rolle som ressursentre for ungdom som ikke bruker klubbene
289 jevnlig. Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne kan være veiledere for ungdom som ønsker å drive
290 med slik aktivitet.

291 **Vi mener** det må tilrettelegges slik at ungdom som søker seg til det egenorganiserte har anledning og
292 arenaer tilrettelagt for dette og at fritidsklubbens rolle som lokale ressursentre for ungdom styrkes.

293 **Vi mener** at ungdom som driver med egenorganisert idrett og fysisk aktivitet bør ha samme tilgang til
294 ressurser og finansiell støtte som organiserte fritidsaktiviteter.

295

296 Samskaping

297 Samskaping er en form for samarbeid som kjennetegnes av likeverdighet mellom personer på tvers
298 av sektorer. Personer ansatt i offentlige stillinger (kommune, fylke og stat) samarbeider med
299 personer fra det vi kaller sivilsamfunnet (innbyggere eller frivillige organisasjoner). I
300 samskappingsprosesser bidrar innbyggere og organisasjoner med sin kompetanse og sine erfaringer
301 for å skape bedre tjenester og tilbud sammen med det offentlige. Fritidsklubbens 70 års lange
302 erfaring med medvirkningsmetodikk kjennetegnes av nettopp av at innholdet i klubbene samskapes i
303 samarbeid mellom ungdommene og ungdomsarbeiderne.

304 **Vi mener** at kommunene i større grad bør benytte fritidsklubbens medvirkningskompetanse når
305 gode metoder for samskaping skal utformes. Det er samtidig viktig at klubbens tilføres ressurser til
306 dette arbeidet slik at det ikke går utover kjernetilbudet.

307 Folkehelse

308 Fritidsklubbene beskrives som «spydspissen» i det generelle forebyggende arbeidet som kommunen
309 gjør for ungdom i folkehelsemeldinga fra 2019. Den samme rapporten viser at fritidsklubbene når
310 alle typer ungdom, men samtidig skiller seg fra andre fritidsaktiviteter på særlig tre områder; i
311 klubbene er det flere med lav sosioøkonomisk status, flere ungdom med minoritetsbakgrunn og flere
312 med sosialt svake relasjoner til skole og foreldre. Samtidig peker rapporten på at ungdom som bruker
313 klubb har noe sterkere vennerelasjoner enn andre ungdom, og at dette skyldes klubbens arbeidsform
314 og innretning.

315
316 **Vi mener** at klubbens arbeidsform og innretning forebygger psykiske helseplager, ensomhet, rus og
317 utenforskap.

318
319 **Vi mener** at for at fritidsklubben skal ta ut sitt potensial som en helsefremmende arena, så må
320 kompetanseutvikling av ungdomsarbeidere prioriteres. Kompetanseutvikling blant
321 ungdomsarbeidere vil bidra til å styrke det lokale folkehelsearbeidet i kommunen.

322

323 Frivillighet

324 Ungdomsmedvirkning og samskaping i norske fritidsklubber gjør at innholdet i klubbene
325 kjennetegnes av ungdomsfrivillighet. Denne barne- og ungdomsfrivilligheten er med på å bygge
326 demokratisk kompetanse og demokratisk deltakelse hos barn og unge lokalt, og særlig for utsatte
327 grupper som i større grad bruker fritidsklubbene. Det er derfor viktig å løfte frem og styrke den som
328 en sentral del av den nasjonale unge frivilligheten. Fritidsklubbene er også en sentral arena for
329 barne- og ungdomsorganisasjoner som både gir tilgang på lokaler, utstyr og ungdomsarbeidere, og
330 denne rollen bør styrkes fremover.

331 **Vi mener** at den øvrige voksen-frivilligheten kan styrke tilbudene i fritidsklubbene, men bør ikke
332 erstatte profesjonelle og kompetente ungdomsarbeidere med henblikk på stabilitet, kvalitet og
333 profesjonalitet.

334 **Vi mener** at ungdomsfrivilligheten i norske fritidsklubber er helt sentral del av klubbens metode og
335 innhold.

336 Livskvalitet

337

338 Psykisk helse

339 På klubben er det ikke bare arrangementer og aktiviteter i som står i fokus, men medvirkning som
340 metode. I dette arbeidet er relasjonsbygging og ressursmobilisering sentralt; ungdomsarbeidernes
341 evne til å se og skape relasjoner til og mellom ungdommer, og tilrettelegge for et inkluderende og
342 godt miljø der barn og unge medvirker i utviklingen av relevante og attraktive aktiviteter. Skal de
343 unge medvirke må de bygges opp som ressurser som selv kan tåle stress og ansvar, og inkludere og
344 se andre ungdommer. Denne metoden bidrar til at barn og unge brukere opplever nettopp mening,
345 mestring, tilhørighet, trygghet, fellesskap, deltakelse og til at de utvikler sin identitet. Som et resultat
346 av utvikling de senere årene og pandemien vil ungdomsarbeiderne fremover møte en høyere andel
347 ungdom som har psykiske helseplager.

348 **Vi mener at** fritidsklubbene er fritidsarenaer som bidrar til god psykisk helse for barn og unge som
349 bruker dem.

350

351 **Vi mener at** for å kunne fortsette å drive godt forebyggende arbeid også fremover er det et stort
352 behov for et kompetanseløft for ungdomsarbeidere innen psykisk helse

353

354 Forebygging

355 Fritidsklubbene er en viktig førstelinjetjeneste der ansatte og ungdomsfrivillige, gjennom
356 relasjonsbygging, kan se, snakke med og fange opp barn og unge som sliter med psykiske
357 utfordringer og uhelse, og henvise dem til aktuelle helseinstanser.

358

359 **Vi mener** fritidsklubber er et viktig ledd i kommunens forebyggende arbeid, der man tidlig kan fange
360 opp og følge opp barn og unge på åpne arenaer som er lavterskel å delta på.

361

362 **Vi mener at** ved å styrke klubbfeltet med midler til drift og etablering, tilrettelagte lokaler og
363 relevante aktiviteter, samt flere ansatte med kompetanse på psykisk og fysisk helse kan det
364 forebyggende tiltaket klubb allerede er bidra til god psykisk helse blant enda flere barn og unge.

365

366 Mangfold

367 Det offentlige har et ansvar for å tilby åpne møteplasser og fritidsaktiviteter som alle kan være med
368 på, uavhengig av bakgrunn. Ungdomsbefolkningen er like mangfoldig som voksenbefolkningen, og
369 det må gjenspeiles i fritidsklubbenes satsningsområder. Det er et mål at alle skal føle seg velkommen
370 og ivaretatt på fritidsklubbene. Fritidsklubbene er arenaer som fremmer forståelse for ulike ideer, og
371 blir dermed en arena hvor man kan lære seg å respektere og forstå mennesker man er uenige med
372 eller annerledes enn en selv. Det er også viktig med en bred rekruttering av ansatte, slik at
373 ungdomsarbeiderne representerer befolkningen på en god måte.

374

375 **Vi mener at** det er ingen toleranse for diskriminering i norske fritidsklubber.

376

377 **Vi mener at** fritidsklubber virker forebyggende mot diskriminering, ved å fremme demokrati,
378 menneskerettigheter, likestilling og mangfold.

379

380 Utenforskap

381 Når ikke alle har lik mulighet til å delta i fritidsaktiviteter oppstår det sosial ulikhet og et skille mellom
382 de som blir rike og de som blir fattige på opplevelser. Gratis tilbud som er åpne for alle, og som gir
383 barn og unge gode opplevelser, mestingsfølelse og erfaringer bidrar til følelsen av fellesskap.

384

385 **Vi mener at** fritidsklubbene er slike tilbud og ved å aktivt jobbe med holdningsskapende arbeid bidrar
386 de til forebygging av ensomhet, marginalisering, ekstremisme og radikalisering.

387

388 Inkludering

389 Fritidsklubber må og skal være åpne og inkluderende. Sosialt og kulturelt mangfold er nøkkelen til å
390 skape fritidsmiljøer for alle. Ved å være gratis og lavterskel, eliminerer man økonomi som barriere

391 for deltakelse. Ved å være medvirkningsbasert og uten krav til kompetanse elimineres flere barrierer
392 og det er nettopp sammenhengen i barrierer som hindrer individer fra å delta i fritidsaktiviteter.
393 Fritidsklubbene er fritidsarenaen med færrest barrierer for deltakelse, men det betyr ikke at den er
394 barrierefri. Særlig er det et behov for å styrke tilgangen på fritidsklubber i kommunene for å redusere
395 transport som barriere, samt at små budsjetter gjør tilbudene mindre attraktive. Det er også sentralt
396 å styrke klubbens inkludering og tilrettelegging for unge med fysisk nedsatt funksjonsevne.

397
398 **Vi mener** at media og det offentlige må ta sitt ansvar for å fremme et inkluderende samfunn og må
399 bidra til å skape et nyansert bilde av ulike samfunnsgrupper, snarere enn å bidra til økt
400 marginalisering.

401

402 Kjønn og seksualitet

403 Fritidsklubber er åpne og inkluderende uavhengig av kjønn og seksuell orientering.
404 Ungdomsarbeidere skal møte ungdom med nysgjerrighet og refleksjon, og på den måten være gode
405 på normkritisk tenkning. Det er også viktig at det jobbes med økt kompetanse på området kjønn og
406 seksualitet blant ansatte på fritidsklubber.

407 **Vi mener** at skal vi lykkes med å skape arenaer som føles tilgjengelige og åpne for alle er det viktig at
408 man får tilstrekkelig med kunnskap om kjønn og seksualitet

409 **Vi mener** at det er behov for et mangfoldig kjønnsbegrep i Norge for at alle skal oppleve et
410 inkluderende samfunn.

411

412 Mobbing

413 Fritidsklubbene skal være mobbefrie soner. Ungdomsarbeidere skal aktivt jobbe med utfordringer
414 knyttet til mobbing, spesielt på nett. Dette gjøres best i tverrfaglig dialog med resten av
415 oppvekstfeltet i kommunen.

416

417 **Vi mener** at Ungdom og Fritid bør ha en naturlig plass i nasjonale samarbeidsgrupper som for
418 eksempel Partnerskap mot mobbing, og fritidsklubbene må inngå i tverrfaglige nettverk.

419

420 Ensomhet

421 Mange tusen ungdommer i Norge er rammet av ensomhet. Ensomhet trenger ikke å være farlig, men
422 kan være tungt å bære for dem som opplever det. Isolasjon som følge av ensomhet gir en økt risiko
423 for fysiske og psykiske helseplager. Mange føler seg ensomme og savner å være del av et fellesskap.
424 Unge er en spesielt utsatt gruppe. Stadig flere ungdommer etterspør sosiale, lavterskel møteplasser
425 hvor de kan nettopp være sammen med andre. Fritidsklubbene er en slik arena som vi vet styrker
426 relasjonen mellom ungdommene og derfor bidrar til å redusere ensomhet.

427

428 **Vi mener** at gjennom fritidsklubbene får barn og unge sosiale relasjoner, kompetanse og tilhørighet –
429 de beste medisinene for ensomhet.

430 Kroppspress

431 Den sterke fokuseringen på usunne kroppsidealer som gjør seg gjeldende overfor stadig yngre
432 aldersgrupper, gir grunn til bekymring.

433 **Vi mener** at både offentlige myndigheter, næringsliv, skole, idrett, fritidsklubber, foresatte og
434 påvirkere har et ansvar når det gjelder å dempe kroppspress blant unge.

435 **Vi mener** at lovverket må styrkes og næringslivet må bli mer bevisst sitt etiske ansvar overfor barn og
436 unge.

437

438 Rasisme

439 Fritidsklubbene og ungdomsarbeiderne utfordrer rasistiske holdninger og bruker dialog som verktøy
440 for sitt holdningsskapende arbeid, samtidig som man aktivt oppfordrer ungdommen til å jobbe imot
441 rasisme.

442

443 **Vi mener** at på fritidsklubbene er det ingen toleranse for rasisme.

444

445 **Vi mener** at ved å være inkluderende møteplasser som er åpne for alle og som aktivt jobber med å
446 fremme toleranse, nestekjærlighet og mangfold, bidrar klubbene til å rive ned fordommer og
447 rasisme.

448

449 Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt

450 115 000 barn og ungdom vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt i Norge. Vi skal gjøre vårt
451 for å gi alle barn og unge de samme mulighetene. Fritidsklubber fører ikke til at færre lever i
452 fattigdom, men at alle barn og unge blir rike på opplevelser og får de samme mulighetene. Barn og
453 unge er avhengig av trygge arenaer man kan tilbringe fritiden sin på. For de av oss som vokser opp i
454 fattigdom kan tilknytningen til andre felleskap i samfunnet bli mindre. Der andre fritidsaktiviteter
455 kanskje blir for dyrt, eller på andre måter ikke strekker til, kan fritidsklubber bli det tilbudet som gjør
456 at også disse barna får en tilhørighet til det samme felleskapet som andre barn.

457 **Vi mener** at fritidsklubber skal være gratis, slik at alle uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn kan
458 delta.

459

460 Rus

461 Ungdom har rett på rusfrie kulturarenaer, og fritidsklubbene jobber aktivt med rusforebygging.
462 Fritidsklubbene bør også samarbeide med politi, SLT og andre i det rusforebyggende arbeidet.

463

464 **Vi mener** at ungdom selv må få delta i dette arbeidet i lokalmiljøet og slik være med på å fremme en
465 rusfri ungdomskultur.

466

467 Ungdomstiden

468

469 Ungdomstiden

470 Ungdomstiden har en egenverdi i seg selv. Det er ikke en fase i livet som kun er en transportetappe
471 til voksenlivet, men en tid der ungdom krever mer selvstendighet og løsrivelse fra familien, og søker
472 etter tilhørighet til andre på egen alder. Dette fører til møter med mennesker som er både like og
473 ulike. Dette former perspektiver, relasjoner og interesser som preger hvordan ungdom ser på seg
474 selv og verdenen rundt dem. I ungdomstiden er det derfor viktig å ha trygge og attraktive arenaer
475 som tilrettelegger og støtter behovet for selvhverdelse og selvstendighet.

476

477 **Vi mener** at ungdomstidens egenverdi må anerkjennes på lik linje med barndommen og voksentida.
478 Ungdom er en viktig ressurs for samfunnet, for det er dagens unge som skal drive og styre landet i
479 fremtiden. Denne anerkjennelsen må gjenspeiles i måten offentligheten omtaler ungdomstiden og
480 organiserer offentlig sektor lokalt, regionalt og nasjonalt.

481

482 Ungdomskriminalitet

483 Fritidsklubber virker kriminalitetsforebyggende ved å gi rom for medvirkning og inkludering av unge
484 med svært ulik bakgrunn. Dette er arenaer som bidrar til å redusere sosial ulikhet, og de gir tilgang på
485 møteplasser som får unge vekk fra negative miljøer. Ungdomsstraff har gjentatte ganger vist seg å
486 ikke være så effektivt, og er en måte å fremmedgjøre ungdommene fra samfunnet på, og forverre
487 deres syn på samfunnet som helhet, og promoterer utenforskap.

488

489 **Vi mener** at en må fokusere på kompetanseheving, hjelp og veiledning av ungdom og
490 ungdomsarbeidere som et forebyggende tiltak, ikke straff.

491 Ungdomsdemokrati

492

493 Medvirkning

494 Barn og unges medvirkning er en bærebjelke i Ungdom og Fritid, og fritidsklubbens metodiske
495 tilnærming. Barn og unge har rett til deltakelse og medvirkning til egen fritid ved å få mulighet til å
496 ytre seg og bli oppfordret til å uttrykke egne ønsker, idéer og følelser. Medvirkning er en fellesnevner
497 for fritidsklubbene, som ofte har et mangfoldig innhold og aktiviteter for barn og unge. Gjennom
498 medvirkning skal barn og unge erfare at de blir lyttet til av voksne og offentligheten, som tar tankene
499 og meningene deres på alvor. Dette underbygges i barnekonvensjonens artikkel 12 - barnets rett til å
500 gi uttrykk for sin mening.

501

502 **Vi mener** at reell og god medvirkning skaper bedre og mer relevante tilbud og aktiviteter, gir en trygg
503 arena for praktisk og sosial læring, og bidrar til å gi barn og unge en større definisjonsmakt over sin
504 egen nåtid og fremtid. For å oppnå dette må barn og unge gis tilgang på kompetanse, arenaer og
505 tilrettelegging som skaper rom og engasjement for å medvirke.

506 Ungdomsdemokrati

507 Fritidsklubber tar utgangspunkt i direkte – eller deltakende demokrati hvor barn og ungdom
508 beslutter direkte i enkeltsaker. Gjennom klubbstyrer og Ungdom og Fritid får ungdom i klubb også
509 mulighet til å delta i representativt demokrati. Fritidsklubbene er arenaer som gir barn og unge sosial
510 kompetanse og demokratisk forståelse. Ved å delta i fritidsklubb får flere barn og unge tilgang til
511 demokratiet. Fritidsklubbene bidrar på den måten til å bygge aktive samfunnsborgere.

512 **Vi mener** at kommunen må tilrettelegge for at ungdomsmedvirkning lokalt settes i et demokratisk
513 rammeverk som sikrer at alle får mulighet til å si sine meninger og bli hørt.

514

515 Ungdomsråd

516 Ungdomsrådet er et rådgivende medvirkningsorgan i kommuner og fylkeskommuner. Hver kommune
517 og hver fylkeskommune skal opprette et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom,
518 dette kravet følger av kommuneloven. Alle saker som gjelder ungdom, skal forelegges
519 ungdomsrådet. Formålet med ungdomsrådet er å bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig
520 medvirkning i saker som gjelder ungdom. Mange ungdomsråd gir tilbakemelding på at deres
521 deltakelse er symbolsk og at de verken får sette egen dagsorden, at sakene legges frem på en
522 forståelig måte, at de får nødvendig opplæring og kunnskap eller at de får vite hva som skjer med
523 deres innspill de har gitt.

524

525 **Vi mener** at det er viktig at ungdomsrådene ikke bare rekrutterer medlemmer fra elevrådene, men at
526 man også rekrutterer medlemmer fra fritidsklubber, ungdomshus og andre fritidstilbud for å sikre
527 representativitet.

528

529 **Vi mener** det er viktig at kommunen tar ungdomsrådet på alvor og at rådet får jobbe med saker de
530 anser som relevante for ungdomsbefolkningen i kommunen. I dette arbeidet må det sikres reell, bred
531 og åpen medvirkning.

532

533 Skole og utdanning

534 Et tett samarbeid mellom skole og fritid gir god effekt. Barn og unge inntar ulike roller på disse
535 arenaene og ved å være et samarbeidende oppvekstteam vil man kunne møte alle på en god måte.
536 Ved å la ungdommer utfolde sin lærelyst på uformelle og selvstyrte arenaer kan de oppleve styrket
537 mestringstro og lærelyst på skolen. Dette vil få ned tallet på elever som dropper ut av skolegangen.
538 Dette tette samarbeidet må selvfølgelig ikke gå på bekostning av barn og unges opplevelse av
539 fritidsklubbene som et sted uten press og prestasjonsjag. Skole og fritid skal utfylle hverandre, men
540 ikke i for stor grad overlappes hverandre. På denne måten sikrer vi en variert og spennende hverdag
541 for barn og unge.

542 **Vi mener** at fraværgrensen i videregående må avskaffes og at det ikke innføres en ny fraværgrense
543 for ungdomsskolen. En slik fraværgrense kan bidra til å forverre ungdommens syn på skolen. Vi
544 mener at det trengs mer aktiv oppmuntring og mindre «straff-baserte» systemer.

545

546 Stemmerett

547 Ungdom er storforbrukere av offentlige tjenester, og bør få muligheten til å påvirke hvem som skal
548 bestemme over disse. Det er viktig at ungdom bevisstgjøres om at de har en reell påvirkningskraft på
549 sin egen hverdag, og dermed får en direkte forståelse og verdsettelse for demokratiet.
550 Fritidsklubbene kan med hjelp av medvirkning være en utmerket måte å introdusere barn og unge til
551 dette.

552

553 **Vi mener** at aldersgrensen for allmenn stemmerett bør senkes til 16 år i Norge.

554 Klubben som største kulturarena for ungdom

555

556 Ungdomskultur

557 Ungdomskulturen er mangfoldig og nyskapende, og blir fremtidens voksenkultur. Derfor må det gis
558 rom for en bredde i ungdommens kulturtilbud og kulturaktiviteter. Ungdom må få lov til å utvikle sin
559 egen kultur i det offentlige rom på egne premisser. Fritidsklubbene er en sentral del av den kulturelle
560 grunnmuren for ungdom, fritidsklubbene er møteplasser der bruk av kultur som
561 medvirkningsmetode legger til rette for at ungdom selv får utvikle sitt eget innhold innenfor trygge
562 rammer. Ungdom har også rett til kvalitet i kulturtilbudet sitt, både som utøver, arrangør og tilskuer.
563 Alle ungdommer skal ha lik tilgang til kulturell læring og utfoldelse uavhengig av bakgrunn. De fleste
564 arenaene vi har er tilrettelagt for voksne, av voksne. Fritidsklubber tilbyr en arena som passer til
565 ungdoms preferanser, og som er et alternativ til den kommersielle kulturen.

566

567 **Vi mener at** unge har krav på gode arenaer hvor de aktivt kan delta i utformingen av sin kultur og
568 sine kulturuttrykk. Ungdom har rett til et selvstendig kulturliv.

569 **Vi mener** at det er viktig at ungdom har tilgang til midler og ressurser som kan hjelpe dem med sine
570 egne prosjekter og kulturinitiativ.

571

572 Datakultur

573 Datakultur er et samlebegrep som omfatter dataspill i tillegg til kunst og kulturuttrykk man kan gjøre
574 digitalt. Dataspill er den største fritidsinteressen blant ungdom i Norge. 92% av gutter og 59% av
575 jenter i alderen 9-18 år spiller dataspill (Barn og Medier, 2022). Gaming er en kulturform som kan
576 oppmuntre til kreativitet, nysgjerrighet, samarbeid, læring, språkutvikling og planlegging. Spill er
577 både lek og meningsbærende innhold, hvor det er behov for kritisk refleksjon over innholdet og
578 aktiviteten. Spill er ytringer og handlinger som inngår i en sosial, kulturell og politisk kontekst.

579

580 **Vi mener** at kommunene må legge til rette for fysiske og digitale møteplasser for datakultur som
581 både er lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav.

582

583 Behovet for tilgjengelige møteplasser

584 For en trygg og tilgjengelig dataspillkultur bør man sørge for tilgjengelige møteplasser i hele Norge.
585 Møteplasser skal være kostnadsfrie å delta på, fordi det er en forutsetning for at datakultur ikke skal

586 skape ulikhet og utenforskap. Vi mener at kommunene må legge til rette for fysiske og digitale
587 møteplasser for datakultur som både er lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav, og at
588 kommuner må jobbe for å redusere barrierer for deltakelse. Ungdom og Fritid skal jobbe for å tilby
589 nasjonale tilskuddsordninger, der ungdom sammen med voksne kan søke for å kunne styrke sitt
590 lokale datakulturelle tilbud og gjennomføre arrangementer. For å videreføre gode prosjekter startet
591 i klubbfeltet, ønsker vi å opprettholde vår støtteordning hvor midler er øremerket datakultur.

592 **Vi mener** at datakultur skal være tilgjengelig for all ungdom som ønsker å delta. For å sørge for dette
593 må kommunene legge til rette for fysiske og digitale møteplasser for datakultur som både er
594 lavterskel og som ikke fremmer prestasjonskrav, og at kommuner må jobbe for å redusere barrierer
595 for deltakelse.

596

597 Trygge ungdomsarbeidere

598 Et premiss for at møteplasser for datakultur er trygge arenaer, er tilstedeværelse av trygge
599 ungdomsarbeidere. Ungdomsarbeidere skal være gode rollemodeller som bidrar til å skape positive
600 holdninger, og som oppfordrer til inkludering av mangfold i datakultur. Ungdomsarbeidere skal
601 veilede ungdommer slik at de kan delta i det digitale fellesskapet og bidra til å skape positive
602 holdninger

603 **Vi mener** det er viktig å sørge for at ungdommer blir ivaretatt psykisk og fysisk i møte med den
604 digitale verden og får ta del i inkluderende miljøer.

605 Internasjonalt

606

607 Internasjonalt samarbeid

608 2023 markerer 70 år siden den første fritidsklubben ble etablert i Norge etter inspirasjon fra spesielt
609 England og Sverige. Siden da har det internasjonale og særlig det europeiske ungdomsarbeiderfeltet
610 vært en sentral kilde til kompetanse og muligheter for det norske ungdomsarbeiderfeltet.

611 Ungdomsarbeidet i Norge preges av utviklingen i Europa, og mange av impulsene som treffer norske
612 ungdommer er nettopp internasjonale. Dette ser vi blant annet ved at kompetanse og satsninger i
613 Ungdom og Fritid rundt ungdomsmedvirkning, kvalitets- og kompetanseheving blant
614 ungdomsarbeidere, digitalt ungdomsarbeid og psykisk helse. Disse speiles i satsninger på europeisk
615 nivå gjennom blant annet EUs ungdomsstrategi, samt blant våre internasjonale samarbeidspartnere.

616

617 **Vi mener at** det ligger store muligheter i å følge med på, påvirke og utfordre politikkutviklingen av
618 ungdomsfeltet i Europa med det internasjonale arbeidet Ungdom og Fritid gjør.

619

620 Internasjonale rammeverk og ungdomsarbeid

621 Barnekonvensjonen gir en internasjonal lovmessig forankring av fritidsklubber. I tillegg til denne,
622 finnes det også noen sentrale europeiske rammeverk som legger premisser for hvordan
623 fritidsklubber skal fungere og tilrettelegges for både internasjonalt, nasjonalt og lokalt. I mai 2017
624 kom Europarådet med sin anbefaling på ungdomsarbeid. Her anbefales det at ungdomsarbeidet får

625 en lovmessig forankring, at det utvikles et rammeverk for utdanning av ungdomsarbeidere, metoder
626 for evaluering og politisk og økonomisk støtte.

627 I 2020 utarbeidet Europarådet og Europaparlamentet «The European Youth Work Agenda» for videre
628 oppfølging av blant annet Europarådets anbefaling for ungdomsarbeid og EUs ungdomsstrategi.
629 Denne understreker viktigheten av nasjonale rammevilkår som muliggjør implementering av
630 rammeverkene, og at lokalt ungdomsarbeid kan styrkes gjennom internasjonale samarbeid og
631 prosjekter. Flere europeiske land er godt i gang med implementeringen av disse rammeverkene. I
632 Norge derimot, har anbefalingen kun blitt oversatt, og det har heller ikke vært noen oppfølging av
633 «The European Youth Work agenda». Dette gjenspeiles også i manglende satsning på internasjonale
634 aktiviteter på ungdomsarbeiderfeltet.

635 **Vi mener** at Europarådets anbefaling for ungdomsarbeid og «The European Youth Work Agenda» må
636 anerkjennes og implementeres av norske myndigheter. Det innebærer at man utvikler en plan for å
637 gjennomføre anbefalingens tiltakspunkter.

638 **Vi mener** at myndighetene i større grad må legge til rette for internasjonalt ungdomsarbeid gjennom
639 økte bevilgninger til internasjonal aktivitet som støtter opp under disse rammeverkene.

640 Bærekraft

641

642 Bærekraftsmålene

643 Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for bærekraftig samfunnsutvikling. De 17
644 hovedmålene og 169 delmålene skal bidra til å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe
645 klimaendringene innen 2030. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og
646 sivilsamfunn. Målene ble laget på en demokratisk måte gjennom innspill fra land over hele verden og
647 neste ti millioner mennesker fikk sagt sin mening gjennom en spørreundersøkelse.

648

649 **Vi mener at** barn og unge må inkluderes i arbeidet med å nå bærekraftsmålene og at fritidsklubbene
650 er en god arena for dette arbeidet.

651

652 Ungdom og Fritids klimaavtrykk

653 Nesten alle klimaforskere i verden er enige om at klimaendringene vi ser nå skyldes menneskers
654 klimagassutslipp. Gjennomsnittstemperaturen på jorda har allerede økt med 1,1 grader siden tiden
655 rundt år 1750, og temperaturen stiger raskere enn forskerne noen gang har observert.
656 Oppvarmingen skyldes menneskeskapte klimagassutslipp, ifølge FNs klimapanel. På bakgrunn av
657 klimaendringene en ser, foregår det i dag en endringsprosess i samfunnet. Denne handler om å øke
658 verdiskapingen med mindre samlet miljøpåvirkning og betydelig lave klimautslipp, også kalt det
659 grønne skiftet.

660 **Vi mener** at Ungdom og Fritid må delta i det grønne skiftet og sette klima og miljø høyere på
661 organisasjonens dagsorden, herunder også organisasjonens og feltets direkte klimapåvirkning.